

Конституційне право України

ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, МЕТОД ТА ПРИНЦИПИ ГАЛУЗІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

Викладач : В. О. Тирон

Спеціаліст вищої категорії,
викладач – методист, магістр
педагогіки вищої школи

Конституція держави повинна бути такою, щоб
не порушувати конституцію громадянина
Станіслав Єжи Лець

План

1. Поняття конституційного права як галузі права
2. Структура предмета галузі конституційного права
3. Методи галузі конституційного права
4. Принципи конституційного права
5. Провідна роль конституційного права в системі національного права України

1. Термін „*конституційне право*” використовується у правознавстві для позначення:

- відповідної галузі національного права держави;
- галузевої юридичної науки;
- навчальної дисципліни у системі вищої освіти.

Конституційне право України – це *провідна галузь національного права України*, яка представляє собою систему правових норм, що регулюють базові суспільні відносини, закріплюючи при цьому наявність публічної влади, засади її організації та здійснення, гарантії основних прав і свобод людини і громадянина.

Конституційне право України як провідна галузь національного права України **закріплює:**

- засади конституційного ладу України;
- основні права і свободи людини і громадянина;
- форми народного волевиявлення;
- систему органів державної влади;
- територіальний устрій України;
- засади місцевого самоврядування.

2. Предмет галузі конституційного права
становить особливе коло суспільних відносин, що
виникають у різних сферах життєдіяльності
суспільства у зв'язку з організацією та
здійсненням публічної влади, а саме:

- відносини політичного характеру, що характеризують якісні риси держави – державний суверенітет, республіканську форму правління, унітарний державний устрій, демократичний державний режим, належність і суб'єкти публічної влади, загальні засади організації та функціонування політичної системи;

- базові економічні відносини, що становлять основу економічної системи України і характеризують форми власності, ступінь гарантованості захисту прав власника, способи господарської діяльності, систему забезпечення соціальних потреб членів суспільства в галузях освіти, культури, охорони здоров'я тощо;

- відносини, що характеризують принципові взаємозв'язки держави з особою і складають основи правового статусу людини і громадянина;
- відносини, що складаються в процесі безпосереднього здійснення влади народом (вибори, референдум);

- відносини, що виникають з приводу організації та діяльності органів державної влади;
- відносини, що пов'язані з державно-територіальним та адміністративно-територіальним устроєм України;

- відносини, що характеризують засади організації і функціонування місцевого самоврядування в Україні, порядок формування, види та принципи діяльності органів місцевого самоврядування.

3. *Методи галузі конституційного права (конституційно-правового регулювання)* - це сукупність прийомів та засобів, за допомогою яких упорядковуються суспільні відносини, що становлять предмет галузі конституційного права, а саме:

- **метод установлення прав** (наприклад, стаття 89 Конституції України: „Верховна Рада України затверджує перелік комітетів Верховної Ради України, обирає голів цих комітетів”);

- **метод дозволяння** (наприклад, стаття 89 Конституції України: „Верховна Рада України у межах своїх повноважень може створювати тимчасові спеціальні комісії для підготовки і попереднього розгляду питань”);

- **метод заборони** (наприклад, стаття 15 Конституції України: „Цензура заборонена”);

- метод покладання обов'язків та відповідальності (наприклад, стаття 67 Конституції України: „Кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом”).

4. Принципи конституційного права України (франц. *Principium* – початок, основа) – це керівні засади, ідеї, ідеали, які визначають сутність, зміст, спрямованість і форми конституційно-правового регулювання.

Ці принципи умовно можна поділити на загальні та спеціальні.

Загальні принципи конституційного права – це найбільш узагальнені керівні засади, ідеї, а іноді – й завдання цієї галузі права. До загальних слід відносити принципи публічності, пріоритетності, універсальності, демократизму, активної дієвості, науковості, наступності, системності, програмності та ін.

Спеціальні принципи конституційного права України – це керівні засади, ідеї, що виражають сутність і зміст окремих основних інститутів цієї галузі права. Ці принципи розвивають і деталізують загальні принципи, спрямовують їх на конкретні групи суспільних відносин.

Виходячи з системи основних інститутів національного конституційного права, слід розрізняти такі **спеціальні принципи** конституційного права України:

- основ конституційного ладу України;
- конституційно – правового статусу людини (зокрема, принцип громадянства);
- форм безпосередньої демократії;
- організації та діяльності органів державної влади;
- місцевого самоврядування;
- конституційної юстиції;
- основ національної безпеки і оборони України тощо.

5. Під поняттям **конституційне право України** розуміють **провідну галузь національного права України**, що являє собою сукупність правових норм, які закріплюють і регулюють суспільні відносини, що забезпечують організаційну і функціональну єдність суспільства як цілісної соціальної системи, основи конституційного ладу України, статус людини і громадянина, територіальний устрій держави, форми безпосередньої демократії, систему органів державної влади та місцевого самоврядування.

Конституційне право України – це провідна галузь національного права, норми якої визначають і регулюють політичні та інші найважливіші суспільні відносини в економічній, соціальній, культурній (духовній) та інших сферах життя і діяльності суспільства і держави.

Контрольні питання

1. Дайте визначення галузі конституційного права України
2. Що є предметом конституційного права України як провідної галузі національного права?
3. Охарактеризуйте методи конституційного права України як провідної галузі права.
4. Охарактеризуйте принципи конституційного права України
5. Охарактеризуйте провідну роль конституційного права в системі національного права України

